

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 29/2024 1.11.2024

Kirkko- ja seurakuntaneuvoston sekä yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajuus

Kirkolliskokous käsitteli vuonna 2023 edustaja-aloitetta, joka koski maallikkoedustuksen vahvistamista seurakunta- ja kirkkoneuvostoissa (edustaja-aloite 4/2023). Kirkolliskokous antoi marraskuussa 2023 yleisvaliokunnan mietinnön 5/2023 perusteella kirkkohallituksen ja hiippakuntien tehtäväksi aktiivisesti viestittää seurakunnille nykysäännösten sallimasta mahdollisuudesta, että varapuheenjohtajaksi valittu luottamushenkilö voi määräajan tai toimikauden ajan johtaa puhetta kirkko- ja seurakuntaneuvoston kokouksessa. Tämä yleiskirje on osa tätä toivottua viestintää.

Kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 32 §:n mukaisesti kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Kirkkolain (652/2023) 3 luvun 19 §:n nojalla muun muassa yhteiseen kirkkovaltuustoon ja yhteiseen kirkkoneuvostoon seurakuntayhtymissä sekä asioiden käsittelyyn niissä sovelletaan, mitä vastaavista seurakunnan toimielimistä ja asioiden käsittelystä niissä säädetään. Kirkkoneuvoston puheenjohtajana toimii seurakunnan kirkkoherra ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajana tuomiokapitulin määräämä seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan kirkkoherra (KJ 3:32 ja 46). Nykyisten kirkkoneuvostojen ja yhteisten kirkkoneuvostojen kaksivuotiset toimikaudet ovat päättymässä. Kirkkovaltuustojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen tulee toimittaa kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston jäsenten ja varapuheenjohtajan vaali vuoden 2025 ensimmäisessä kokouksessaan.

Seurakuntaneuvostojen jäsenet puheenjohtajana toimivaa kirkkoherraa lukuun ottamatta valitaan puolestaan seurakuntavaaleilla neljän vuoden toimikaudeksi. Seurakunta-

neuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa (KJ 3:48,2). Siten myös seurakuntaneuvostoissa tulee vuoden 2025 alussa toimittaa varapuheenjohtajan vaali. Lisäksi seurakuntaneuvostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta säädetään (KL 3:19,2).

Varapuheenjohtajalla on mahdollisuus toimia kirkkoneuvoston puheenjohtajana laajemmin kuin vain puheenjohtajan varahenkilönä. Tämä mahdollisuus toteutui jo vuoden 2004 alusta voimaan tulleella silloisen kirkkojärjestyksen muutoksella, joka pohjautui kirkkohallituksen esitykseen kirkolliskokoukselle nro 4/2002 kirkkoneuvoston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajuudesta. Nykyisessä kirkkojärjestyksessä asiasta säädetään 3 luvun 32 §:n 3 momentissa, jonka mukaan varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana kirkkoneuvoston kokouksessa: 1) kirkkoherran ollessa estynyt tai esteellinen sekä 2) kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteisellä päätöksellä varapuheenjohtajan annettua siihen suostumuksensa. Päätös voidaan tehdä myös määräajaksi, kuitenkin enintään kirkkoneuvoston toimikaudeksi tai siihen saakka, kun kirkkoherra taikka varapuheenjohtaja vaihtuu. Vaikka säännös sijoittuu kirkkoneuvoston puheenjohtajuutta koskevaan pykälään, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan asema määräytyy samalla tavalla kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla. Mitä jatkossa sanotaan kirkkoneuvostosta, koskee myös seurakuntaneuvostoa ja yhteistä kirkkoneuvostoa.

Edellä mainitun säännöksen 1 kohdan mukaan varapuheenjohtaja toimii kirkkoneuvoston puheenjohtajana kirkkoherran ollessa estynyt, jolloin varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana koko kokouksen ajan. Jos kirkkoherralle on ehditty määrätä viransijainen, tämä hoitaa kaikki kirkkoherran tehtävät ja toimii siten myös kirkkoneuvoston puheenjohtajana. Kirkkoherran ollessa käsiteltävässä asiassa esteellinen varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana vain kyseisessä asiassa.

Säännöksen 2 kohdan mukaan kirkkoneuvosto voi erikseen päättää, että varapuheenjohtaja toimii muulloinkin kirkkoneuvoston puheenjohtajana. Tämän kohdan perusteella tehty päätös voi koskea kirkkoneuvoston kokousta kokonaisuudessaan. Päätös voidaan tehdä myös määräajaksi, jolloin se voi koskea kaikkia kirkkoneuvostojen kokouksia koko alkavan tai jäljellä olevan toimikauden ajan. Lisäksi säännöstä on tulkittu siten, että päätöksessä voidaan erikseen määrätä, missä asioissa varapuheenjohtaja toimii kokouksen

puheenjohtajana. Varapuheenjohtajan sanottu toimivalta koskee vain toimimista kokouksen puheenjohtajana eikä hänelle siirry muita puheenjohtajan tehtäviä.

Puheenjohtajana toimimista koskeva päätös edellyttää kirkkoneuvoston enemmistön ja kirkkoherran yhteistä kantaa asiassa sekä varapuheenjohtajan suostumusta. Siten kirkkoneuvoston kannan puheenjohtajuudesta ei tarvitse olla yksimielinen, vaan päätökseen riittää normaali yksinkertainen enemmistö. Sen sijaan järjestely edellyttää aina, että kirkkoherra puoltaa päätöstä ja varapuheenjohtaja on antanut siihen suostumuksensa. He myös osallistuvat asiaa koskevaan päätöksentekoon kirkkoneuvostossa.

Määrääjäksi tehty päätös on voimassa enintään päätöksen tehneen kirkkoneuvoston, kirkkoherran tai siihen suostumuksensa antaneen varapuheenjohtajan toimikauden. Jos määrääjäksi tehtyä päätöstä puheenjohtajuudesta halutaan muuttaa, edellytyksenä on, että muutospäätös syntyy samalla tavalla kuin alkuperäinen päätös. Sen sijaan on tullut, että päätöksen kumoamiseen riittää se, että joku osapuolista peruuttaa suostumuksensa.

Lisätietoja tarvittaessa antavat kirkkohallituksen hallinto-osaston juristit sähköpostitse etunimi.sukunimi@evl.fi.

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna
kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326